

Kerak mládeneček v borukovym ráji ke štěstí přišal.

Poudačka pro malé i velké.

Napsala: Eva Sobotková

Dohled nad správností hrádouského nářečí: Jiří Hlaváček

To už je, milé děti, asi 100 let, kdy se tak tento příběh mohl stát. V jednom malém podhorském městečku žil stařeček, který měl tři syny. Všichni spolu žili v malé chaloupce na náměstí. Měli se spolu vespolek rádi, lenost, ani závist neznali, zkrátka dobře se jim dařilo. Až jednou:

„Josko, depak seš, sežeň Vaška, tatimu se přitížilo!“ Volal ustaraný Pavel, kterému se v poslední době tatínek nějak nezdál. „Tatínek vklidu lejžal a najednou popadaje dech poudá, že nemože ňáko dýchat! Tak přecejc musime přít k němu!“

Ve chvílece se všichni bratři sešli u tatínkovy postele. Smutný to byl pohled. Tak měli tatínka rádi, všecko by mu byli splnili, jen kdyby s nimi ještě nějaký ten čas na tom světě pobyl. Však tatínek promluvil šeptem.

„Tak, kuci moji, vodcházim vocaď z tohodle slzavýho údolí za vaší nebožkou máti. Měli jsme se rádi, jen co je prauda, ale přeci mám takovej pocit, že tu už dlouho chýbi ňáká dobrá ženská ruka. Bylo by mým velkým štěstím, kdybyste se aspoň jeden voženil, byly by svarby a zase to tu vzala do ruk kalá ženská. Paule, co tomu říkáš? Seš už dost starej, no esli vo tebe ubec bude mít ňáká zájem. Seber se a di do světa. My už to tady bez tebe ňáko zvládnem. Ale rád bych tvoji nevěstu, eště než zauřu voči, uvid'al.“

Inu co měl Pavel dělat! Do světa se mu nechtělo, vlastně si žil jako ten samorost v lese, ale tatínkovi vyhovět chtěl. A tak si pro sebe povídal:

„To abych si uzal ňákej ten ruksak, eště bamník a do něj dám pár buchet s makama. Ach to je hrůza, nic inyho k ídlu tu néni, než ty buchty tvrdy jako broky. Máti, ta uměla píct, to bylo inší pošušňání. No, eště by tu byl kus salámy. Tak a možu vyrazit.“ Rozloučil se se slzami v očích, nevěda, zda tatínka zastihne naživu.

Těžko se mládenečkovi šlo. Vždyť ani nevěděl, kam se vydat, kde hlavu složí. Však slyšel, že ne všude jsou lidé tak hodní, jako u nich na Hrádku. Když přicházel k rozcestí, spatřil, jak na pařezu sedí stařenka a láduje nějakou dobrotu.

„Dobrej den přeju, stařenko. Vypadáte ňáko unaveně, japak vám možu pomoct?“ nabízí se ochotně Pavel.

„I depak panáčku, já sem vodjakživa zvyklá, jen si drobet vodpočinu, ty mi něco budeš poudat a budu zas jako čiperka. Mám tucha, jak ses tady vocejtíl. Tvůj tati je na tom zle. Jojo, tvoji máti já dobře znala, to byla dobrá žena, ta nidá člověku neřekla zlý slovo. Ale ty vypadáš bínně. Já vím, co ti chýbi. No pocem. Vem si tady bábouku, je s bílkama a vořechama. Vždyť já vím, že ty tvoje buchty s makama se stejně nedaj íst.“

„Jak todle ušecko víte, babičko? Hmmm ta bábouka ale je! U nás se málokdy peče, a dyš, tak to takle dopadne. Už ani ty poliuky mě nechutnaj, to je samej ukrop a prdelačka, z ovoce íme jenom reviz, kerej mě leze krkem!“

„Panáčku, za to, žes tu se starou vosobou marnil čas, dám ti radu. Nejdí vpravo, tam je Peklo, dej se ulevo, tam bude něco k cejtěni. Dobře poslouchej a dívej se.“ „Děkuju, babičko, za radu,“ udivený Pavel civěl na prázdný pařez, kde ještě před chvílí seděla

neznámá babička. Sebral si svůj tlumok a falešně si pískaje, vydal se vlevo, jak mu babička radila.

„Ach, přecejc je na tom světě krásně,“ liboval si Pavel, když si všiml, že ho bude doprovázet veselá říčka, na kterou tu a tam skrze stromy dopadaly sluneční paprsky. Za chvíli se ocitl u dřevěné lávky, po jejímž přejití pokračovala cesta přes les.

„Snad dělám dobře, když puđu tudy.“ To si říkal Pavel, jen co vkročil na můstek. Nelitoval, neboť z lávky spatřil, co už dlouho ne. V potůčku se třpytilo stříbro!

„Né, to není stříbro, to paprsky slunce dopadaj na hejno pstroužků! No, snad by to nebyl zas tak velkej řích ulovit nákou tu rybku. Ale teď ještě ne, až co puđu ze světa domů.“

A udělal dobře. Sotvaže vlezl do lesa, zaslechl jakýsi pískot. Šel za hlasem, který se mu zdál stále bližší. No a v tom to uviděl:

„No todle je mi ale diunej tvor, keryho sem eště nikdá nevidal. Vypadá to jako brabenec, ale vobrouskej a nesmírně chlupatej!“ Říkal si. „Copa seš za diunyho patvora, a pročpak tak pískáš?“

„Já nejsem žádněj diunej patvor, já jsem zakletá dívka a nepískám, ale pláču. To abys věděl.“

„No tak promiň, promiň. A to mně řekni, kerak ses tadyk vocejtila a dopak tě tak zřídil? Hlas máš celkem milej, to jó, jen už nech toho béčení. No copak se čertíš? Snad tě nenakazilo čertisko z nedalekýho Pekla?“

„Žádné čertisko mě nenakazilo a už konečně mluv pořádně, vždyť ti skoro nerozumím! A strašně se bojím, protože jsem utekla ježibabě z rokle. Má tam svoje doupě a já jsem využila malé chvílky, kdy si zdřímla a utekla jsem. Jenomže teď nevím jak se dostanu domů. Bydlím tak daleko. Byla jsem tu se svým tatínkem na obhlídce jeho lesů, dostala jsem chuť na borůvky, sbírám, sbírám a najednou se za mnou objevila ošklivá osoba, která mě zatáhla do své chatrče. Jak se se mnou stala tahle smutná změna, to vůbec nevím.“

„No snad nebude tak zle, jak to vypadá na průni pohled. Tak ty seš zámecky d'ouče? No, co sem žiu, neslyšal sem pěkný věci vo měskejch lidech a zámeckejch zvlášť. Prej hrdloužou a ručičky jim dou vod práce. A prej to sou lakomci. No na mou kuši se to říká.“

„Tak tohle nebude případ mého tatínka. Můj tatínek je velice pracovitý a lakomý není také, zrovna před týdnem přikázal, aby se opravil na jeho náklady hrádovský kostelík. No a tamto hr nebo vr nebo co, to vůbec nevím, co znamená...“ rozohnil se mravenec, tedy zámecké děvče.

„Hm, esi sem slyšal dobře, tak to já budu muset změnit mínění vo lidech, kery žijou ve městech. Víš, brabenče, já jsem nidá inde nebyl, než u nás na Hrádku. Ale co uděláme s tím tvym prokletím? Přeci nebude ten tvuj krásnej hlas v tak podiunym těle? Slyšalas nědy vo zázračnym pramínku Rokolskym? Ten by ti moh pomoct v tydle zapeklity situaci. A pokud se nemejlím, tak nejsme vod něj daleko!“

Mravenec si radostně písknul a poskočil, milému mládenečkovi podal svoji chlupatou nožičku a takto, ruku v nožce putovali k zázračnému pramínku.

„Tuhle si vodpočnem, je tu krásnej mech a spousta boruk, no posad' se taky. A japak ti vlastně říkaj?“ „Jmenuji se Alžběta, ale doma na zámku mi všichni říkají Bětuško.“ Bětuška smutně hlavičku nachýlila – vždyť už mě doma nikdo nepozná -, a po mravenčím obličejí se jí skutálela slzička. Ale vida, že by se mládenec už už rozzlobil, slzičku tlapkou setřela a hlavičku hrdinně narovнала.

„Máš tuze pěkný meno. A věř, že tvejm rodičum přivedu pěkný d'ouče, jako dřiu!“ Mládenček ani na chvíli nezapochoval, že by Rokolský pramínek děvčeti

nepomohl. A v milém hovoru jim cesta utíkala jako voda v říčce. Vyprávěli si o životě na zámku, jak je pěkně na Hrádku, o sourozencích i rodičích.

A to už se blížili k pramínku. Obklopovaly ho urostlé smrky a nebylo slyšet nic jiného, než tiché pleskání zázračné vody na kamínky s milým zpěvem pěnkavy. I ta však ze zvědavosti, či strachu umlkla. Oba poutníci se neodvažovali porušit to svaté ticho. Pavel nabral vodu do svých dlaní a s vírou a nadějí podal vodu Bětušce. Téměř současně milou Bětušku políbil.

Jakoby mávl čarovným proutkem, z chlupatého zvířátka se vyklubalo růžolíčí děvče s pomněnkovými očíma a bohatstvím vlasů, milým úsměvem, za kterým byly schovány bělostné zuby.

„Jak je krásná, Bětulinko, takovej úsměvu jsem jaktěživ neviděl, d'ouče je to kreu a mlíko“, pomyslel si Pavel, přikročil k Bětušce, opatrně ji vzal za ruku a zeptal se: „Milá Bětuško, copak bys poudala tomu, kdybych tě požádal vo ruku. Víím, že jsem vobyčejnej člověk, moc toho nevim, svět neznám, ale jenno vim istě: Mám tě tuze rád, a to vod pruni chvíle, milá jsi mi byla, i kdyžs byla zakletá.“

A Bětuška pravila: „A kohopak jiného bych si vzala za muže, než svého zachránce, muže milého, hodného a se srdcem na správném místě!“

Oba se zaradovali a věděli, že budou-li mít nějaké překážky, budou jím čelit společnými silami a život bude tudíž snazší i veselejší.

Teď tedy, ruku v ruce, ubírali se na zámek povědět rodičům, že Bětuška je živa a zdráva a vede si svého vyvoleného, svého zachránce. Tak jak to v životě bývá, začal Pavel svírat strach z blízkého setkání s rodiči milované Bětušky. Ale jak se říká láska i hory přenáší, bylo nutno i tento strach překonat. Koneckonců, tatínek je vcelku dobrák, jak mu Bětuška vyprávěla.

Cesta uběhla velice rychle, najednou se octli pod samotným Městem. Teď už zbýval poslední náročný úsek: cesta do kopce na náměstí. Nikde ani živáčka, jenom jedna stará babička s nůši na zádech těžce oddechujíc stoupá do kopce.

„Dobry vodpůdne milá staženko, to mám na vás ale štěstí. Pučte mi tu nůši, já vám ji nahoru vynesu.“

„I děkuju ti, mládenečku, takovymu člověku se dobře v životě povede, zvlášť pak tuhlec s Bětuškou.“

„Dobrý den, babičko, tak vy mě znáte?“

„Japa by né...“

„Vy jistě pospícháte na trh, vidíte babičko?“

„Ba, ba. Tuhlec v nůši mám štučky plátna, náky vařečky a sedrany péři. To víte, chleba do huby samotnej nepřide.“

A sotva došli na náměstí, začalo se to hemžit lidmi, staženka celá ožila, rozloučila se s mladým párem a v mžiku se ztratila v množství lidí, kteří toužili co nejlépe prodat své zboží. Ale Pavlovi se nepatrně rozbušilo srdce. Zámek na dosah ruky a s ním i brzké rozhodnutí o jeho budoucím životě...

Sotvaže však překročili práh zámku, rozkřiklo se radostné: „Bětuška se vrátila! A vede si švarného mládence!“

A milá Bětuška, sotvaže předstoupila před své rodiče, vrhla se jim kolem krku a jala se vyprávět, jak ji Pavel zachránil, a že by si ho ráda vzala za manžela.

„Nu, strachu jsi nám tedy nahnala, jen co je pravda, Bětuško, ale co se týče tvého manželství, nutno promluvit s tvým zachránce. Tak nám, milý mládence pověz, odkud pocházíš, co všechno umíš a vyprávěj nám něco o tvé rodině.“

„Milej pane hrabě! Vostávám na Novym Hrádku na rynku s mejma bratrama a nemocnym tátou. Máti už nemám. Moc toho neumim, nide inde sem nebyl, ale ruce mám zdravý a na mou kuši pracovity.“

„Kdybys mi neřekl odkud pocházíš, stejn ě bych to poznal. Takovýmto jazykem se mluví na Hrádku a okolí. A že toho moc neumíš a nikde jinde jsi nebyl? Vždyť není nutno všude být, všechno mít, všechno umět. Nejcennější na světě jsou ušlechtilá dobrá srdce. A takové srdce ty vlastníš. Také vím, jak je těžký život v takovém podhorském městečku, jak se zde těžko shání obživa. Měl bych pro tebe, milý Pavle, práci. Samozřejmě v lese. Nu a jelikož jsi nám naši Bětušku zachránil z moci zlé čarodějnice, dávám ti ji za manželku. A nyní si můžeš přát cokoliv, co je v mé moci splnitelné.“

„Nastotísíkrát vám milý pane hrabě děkuju! Copa bych si eště tak víc moh přát, než ruku Bětuščinu? No prauda, mám takovej sen. Eslipak by mohly bejt svarby v našem hrádouskym kostele?“ Pan hrabě s hraběnkou se smáli a s radostí svolili. Za tři měsíce se konala v nově opraveném hrádovském kostele svatba jakou tu nikdo na Hrádku ještě nepamatoval.

A co Pavlův tatínek? Domácnost vzala po letech do ruk opět ženská ruka, tatínek se z nemocí vzpamatoval a docela na nemoce zapomněl, když se zanedlouho „po sednici“ batolila malá dvojčátka – Bětuška a Pavlíček. A tak spolu všichni šťastně hospodařili kolik let. I pstroužkům se v říčce dobře dařilo. Jenom milá stařenka – ta se už nikdy neobjevila...

Ale na hrádovském kostelíku zazvonil zvonec a poudačky byl K O N E C